

УДК 930.25:929

<https://doi.org/10.15407/ub.20.299>

*Вікторія Василівна ПАТИК,
кандидат історичних наук,
старший науковий співробітник
Інституту біографічних досліджень НБУВ
(Київ, Україна)
<https://orcid.org/0000-0003-2423-8745>
e-mail: 20viktoria100@gmail.com*

ОСОБОВІ АРХІВНІ ФОНДИ ЯК ДЖЕРЕЛО БІОГРАФІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ (за архівними матеріалами Інституту архівознавства НБУВ)

Стаття присвячена дослідженню інформаційного потенціалу особових архівних фондів. У результаті аналізу змісту особових архівних фондів було виокремлено шість інформаційних блоків, серед яких найбільш цінними для біографічних досліджень є біографічні документи та епістолярна спадщина. Розглянуто основні науково-методологічні підходи до вивчення і використання джерел особового походження, а також зазначено їх особливості.

Ключові слова: особовий архівний фонд, джерела, біографічні дослідження, архівні установи, документ особового походження.

Із здобуттям Україною незалежності розпочався якісно новий етап у розвитку гуманітаристики, зокрема біографічних досліджень, який позначився переосмисленням пройденого шляху, виявленням істотно нових перспективних засад наукових досліджень на ґрунті нового світобачення. Це засвідчують актуальні публікації: монографії, наукові статті, розвідки та збірники, прикметними рисами яких є означення орієнтирів біографічних досліджень з урахуванням уже наявних здобутків.

Мета нашого дослідження полягає в тому, щоб із нових позицій представити значення особових архівних фондів для біографічних досліджень; на прикладах архівних матеріалів Інституту архівознавства НБУВ розглянути з нового ракурсу змістовне наповнення особових архівних фондів, зокрема їх біографічний складник, показати специфічні риси та особливості особових архівних фондів та джерел особового походження.

Питання щодо інформаційного потенціалу особових архівних фондів висвітлювали в наукових розвідках О. Бугаєва [1], М. Казьмирчук [6], О. Колобов [7], О. Косенко [8; 9; 10]. Зокрема, О. Бугаєва представила дослідження особових архівних фондів діячів музичної культури. М. Казьмирчук довела важливість джерел особового походження для наукових досліджень загалом, наголошуючи на їх унікальності, оскільки в них, на її думку, поєднується відбиток епохи та індивідуальності. О. Колобов — перший дослідник доби незалежності України, хто розглянув фонди особового походження як історико-біографічне джерело. О. Косенко комплексно вивчала структуру особових архівних фондів, їх інформаційний потенціал, специфіку їх формування та використання.

У цілому сучасні наукові дослідження засвідчують, що вітчизняна гуманітаристика націлена на збереження пам'яті про співвітчизників [13, с. 8–28]. Для можливості виконання поставлених завдань перед науковцями, зокрема щодо сприяння дослідженню як знакових постатей, так і маловідомих імен як важливого складника національної пам'яті, потрібне всебічне вивчення вже доступних джерел, а також залучення та пошук нових. Коли мова йде про постать, людину в історичному просторі, то першим джерелом, на яке слід звернути увагу, є особовий архівний фонд. Останнім часом науковці акцентують увагу на питаннях взаємин і взаємовпливів біографії та історії, а також про співпрацю між істориками та архівістами [18, с. 32–51]. Учені доводять, що спільні проекти між істориками та архівістами можуть збагатити наукові дослідження та професійний розвиток для обох сторін, а також бути рушієм для більш ефективного залучення архівних документів у дослідження. Збереження та використання архівних матеріалів має фундаментальну цінність як незамінний та унікальний джерельний ресурс сьогодення. Сучасні наукові дослідження пропонують нову модель співпраці між істориками і архівістами замість попередньої, коли роль архівіста закінчується там, де починається роль історика. Натомість актуальною та поширеною є тісна співпраця між істориками та архівістами.

Також актуальним та слухним є ствердження Л. Приходько про те, що українська гуманітаристика не вийде на світовий рівень без використання потужного наукового потенціалу документальних масивів вітчизняних архівосховищ [14]. Для досягнення цієї мети велика роль належить Національному архівному фонду (НАФ) України — одному з найбільших багатств українського народу, важливому складнику вітчизняної і світової культурної спадщини та інформаційних ресурсів суспільства. Документи НАФ, до яких належать також особові архівні фонди, становлять основу форму-

вання цілісної, об'єктивної картини вітчизняної історії від найдавніших часів до сьогодення [15].

Для ХХІ ст. загальносвітовою тенденцією є зростання поглибленого інтересу до біографіки і біографічних досліджень, занурення дослідників до першоджерел, прискіплива увага до персонологічного внеску окремих осіб в історичний процес, їхній життєвий досвід, внутрішній світ, діяльність. Сучасні біографічні дослідження не обмежуються лише представленням життєвого шляху та наукової і творчої діяльності окремої особи [2]. У нових біографічних розвідках дослідники ставлять на перше місце аналітичну роботу з джерелами, глибокий аналіз усіх наявних джерел про окрему постать, а також беруть до уваги індивідуальні риси самосвідомості, особисті інтереси тощо. Є очевидною глибока трансформація біографічних досліджень, які наповнилися новим змістом, інтерпретацією та подачею узагальнень і висновків.

Пожвавлений інтерес до біографічних досліджень спричинений помітними змінами в сучасній науці, що викликали істотні переорієнтації дослідницьких інтересів, а саме: розширення тем для біографічних досліджень; виявлення і використання нових архівних джерел; залучення нових напрямів, методів і підходів до вивчення джерел [5, с. 8]. Нині виокремлено три основні науково-методологічні підходи до вивчення і використання джерел особового походження з позицій біографістики [16, с. 11]. Перший підхід — інформаційний, який розглядає джерела як носії інформації, що відображають реальну дійсність минулого та як спосіб її кодування, у якому об'єкт — це реальність, а суб'єктом є особа як творець джерела. Другий підхід — комунікативний, що характеризується зв'язками автора джерела з оточенням, суспільством, а також з попередніми й наступними генераціями. Це дає змогу розглядати персоналію в контексті різних історичних умов. Третій — біографічний підхід, який передбачає вивчення особливостей життєвого шляху і продуктів творчості діяльності людини. Цей підхід передбачає використання документів особового фонду для біографічної реконструкції.

Серед центральних державних архівів України найбільша кількість особових фондів зосереджена в Центральному державному архіві-музеї літератури і мистецтва України, де зберігається 1304 фонди особового походження (станом на 01.01.2020, інформація із сайту <https://csamm.archives.gov.ua/про-арів/склад-та-характеристика-фондів/>). В архівному фонді НАН України найбільше особових фондів зберігається в Інституті рукопису НБУВ [12] та Інституті архівознавства НБУВ [11]. Загалом, актуальні переліки усіх особових архівних фондів НАФ України та загальна інформація про них представлена

для широкого загалу як у путівниках і окремих довідкових виданнях, так і безпосередньо на сайтах архівних установ.

Особові архівні фонди є важливою та невід'ємною частиною архівної спадщини України. Вони містять у своєму складі як документи особового походження, так і офіційні документи. У повсякденній діяльності кожної людини накопичуються різні особисті документи, які відображають її життя, наукову, творчу, громадську діяльність, стосунки з іншими людьми, зв'язки з громадськими організаціями тощо. На протигагу документам офіційного характеру, які складаються за певними правилами та вимогами, особисті документи мають індивідуальний характер та вирізняються своєю неповторністю й унікальністю. Особові архівні фонди містять джерельну інформацію як про видатних, відомих і знаних діячів, так і відкривають дослідникам маловідомі, можливо через певні історичні обставини, забуті чи безпідставно викреслені з кола історичних досліджень імена. Також варто звернути увагу, що особові архівні фонди створюються в архівних установах для осіб, життя і діяльність яких отримали високе суспільне визнання або, навпаки, мали значний деструктивний вплив на розвиток суспільства, а також типових представників своєї соціальної групи, якщо склад їх документів є досить новим, або пересічних громадян, чий документи містять цінну інформацію для суспільства [17, с. 12]. Зважаючи на це, факт існування особового архівного фонду певної особи вже передбачає її вагоме значення для дослідників. Особові фонди видатних історичних, державних діячів, учених, провідних науковців, класиків літератури і мистецтва тощо можуть складати фонди з мінімальною кількістю документів, навіть у разі, коли перспектив їх подальшого поповнення майже немає.

Загалом усі матеріали особового архівного фонду можна умовно поділити на такі інформаційні блоки:

1) наукові та творчі матеріали, до яких належать авторські рукописи опублікованих і неопублікованих наукових праць, статей, досліджень, доповідей, машинописні варіанти статей, публіцистичні, літературні, художні твори, підручники та навчально-методичні посібники, конспекти лекцій; проекти, креслення, робочі матеріали, патенти (авторські свідоцтва) на відкриття і винаходи, рецензії та відгуки на наукові праці інших осіб, нотатки до наукових праць, експедиційні щоденники і щоденники лабораторних робіт, описання дослідів, нотні рукописи, малюнки, креслення, бібліографія та ін.;

2) біографічні документи, які можуть містити: а) свідоцтва про народження, шлюб, смерть, трудові книжки, документи про відношення до військової служби, свідоцтва про освіту (атестати, дипломи та інші документи), свідоцтва про присудження вчених звань і наукових сту-

пенів, грамоти, дипломи лауреата різних премій, копії указів і постанов про нагородження, орденські книжки, різні посвідчення, зразки візитних карток тощо; б) автобіографії, щоденники, спогади, характеристики, анкети, листки з обліку кадрів, службові посвідчення, заповіти та ін.; в) документи майново-господарчого характеру (розписки, ордери на житлові приміщення, розрахункові книжки тощо);

3) документи про іншу діяльність фондоутворювача (організаційну, педагогічну, громадську, політичну, благодійну тощо): а) індивідуальні плани та звіти вченого, авторські варіанти планів та звітів установи чи окремого її підрозділу; доповіді службового характеру, довідки, пропозиції, листи, доповідні записки; документи про участь у роботі учених та наукових рад, комітетів, комісій, товариств, у наукових з'їздах, конференціях, симпозіумах, семінарах, нарадах; документи про науково-видавничу діяльність; б) протоколи засідань кафебри, плани та звіти про педагогічну роботу; в) документи про участь у роботі вищих та місцевих органів державної влади й управління, громадських організацій, політичних партій та рухів (тексти виступів, пропозиції щодо поліпшення роботи цих установ і організацій, звіти про виконання доручень, мандати, запрошення на засідання) та ін.;

4) епістолярна спадщина, яка містить особисті листи фондоутворювача (можуть бути оригінали, копії, чернетки) та листи, отримані від дописувачів;

5) фотодокументи, що відтворюють моменти з життя та діяльності фондоутворювача;

б) матеріали, зібрані фондоутворювачем, які можуть містити документи інших осіб. Це можуть бути, наприклад, наукові праці різних авторів, оригінали або копії історичних документів з різної наукової тематики; рукописи і друквані матеріали інших осіб і установ, які особа збирала для виконання своєї професійної діяльності чи втілення в життя своїх творчих задумів; наукові та інші праці, отримані в дар від авторів з автографами, копії листів, тексти художніх творів, що належали видатним і визначним діячам світової та української науки і культури; документальні колекції різного характеру; різні ілюстрації, документи близьких родичів тощо. Такі документи, що мають як пряме, так і опосередковане відношення до фондоутворювача особового архівного фонду, є важливим джерелом дослідження особи в її взаєминах з оточенням. Вивчення цього змістового комплексу дає змогу глибше дослідити вплив історико-культурного середовища на формування світогляду фондоутворювача [3].

Проте зазначимо, що наявність усіх наведених вище інформаційних блоків не є обов'язковою умовою для формування фонду. На-

приклад, у таких особових архівних фондах Інституту архівознавства НБУВ, як ф. 334 (Горбань Іван Степанович (1928–2000) — фізик, академік АН України (1992)), ф. 318 (Балуховський Микола Пилипович (1899–1977) — геолог, лауреат Ленінської (1959) та Дімітровської (1964) премій), ф. 353 (Гончарук Євген Гнатович (1930–2004) — учений в галузі гігієни і санітарії, академік НАН України (1992)), ф. 369 (Курас Іван Федорович (1939–2005) — історик, академік НАН України), ф. 377 (Мельник Валерій Сергійович (1952–2007) — учений у галузі математики та обчислювальної техніки, член-кореспондент НАН України (2000)) повністю не представлена епістолярна спадщина. Є особові фонди, які у своєму складі не містять фотодокументів. Як приклад можна назвати ф. 291 (Кондратюк Євген Миколайович (1914–1992) — ботанік, член-кореспондент АН України (1972)), у якому наявний тільки один фотопортрет (спр. 82), та ф. 171 (Татомиров Костянтин Іванович (1900–1979) — учений в галузі гірничої справи, член-кореспондент АН УРСР (1939)), що також містить тільки один фотознімок (спр. 17). Але цей факт ніяким чином не применшує цінності таких особових фондів.

До особових фондів, окрім паперових документів, можуть бути внесені документи на спеціальних цифрових носіях. Наприклад, ф. 363 (Здесенко Юрій Георгійович (1943–2004) — фізик, член-кореспондент НАН України (2003)), що містить диск CD-R (спр. 128), ф. 383 (Родін Петро Родіонович (1922–2008) — учений в галузі обробки металів, член-кореспондент НАН України (1976)), який має диск DVD (спр. 58).

Для полегшення пошукової роботи дослідників, окрім загального опису фонду, можуть укладатися ще і внутрішні описи окремих справ. Як приклад можна назвати ф. 285 (Кондуфор Юрій Юрійович (1922–1997) — історик, академік НАН України (1985)), у якому до справ № 17, 89, 98, 137, 140 складено окремі внутрішні описи.

Варто звернути увагу, що особові фонди однієї особи можуть зберігатися в різних архівах. Це пов'язано з джерелом надходження документів до архіву на зберігання. Наприклад, архівні фонди Богомольця Олександра Олександровича (1881–1946) — патофізіолога, академіка АН УРСР (1929), академіка АН СРСР (1932) є в Інституті архівознавства НБУВ (ф. 36, 23 справи) та в Центральному державному архіві вищих органів влади та управління України (ф. 4708, 443 справи).

Доцільно зауважити, що особові архівні фонди характеризуються розпорошеністю матеріалів, фрагментарністю та довільністю викладу інформації, що в них сконцентрована.

Біографічні матеріали та епістолярна спадщина викликають найбільший інтерес для біографічних досліджень. Зокрема, епістолярій є важливим матеріалом для вивчення, оскільки в ньому відображено

багатогранність буденного, духовного життя певної особи, індивідуальні особливості її мислення, розкриваються певні побутові моменти. В епістолярних джерелах одночасно поєднуються як документальні фрагменти, так і особисті, суб'єктивні настрої. Творчі матеріали, що є складовою частиною всіх особових архівних фондів, містять інформативні документи для дослідників, які можуть змістовно і повноцінно відображати професійну діяльність особи. Так само документи про громадську, організаційну, педагогічну тощо діяльність, а також зібрані матеріали від інших осіб, що були внесені до фонду, можуть репрезентувати особисті інтереси, духовні, творчі чи інтелектуальні пошуки особи і в багатьох випадках слугувати фундаментом творчих і наукових напрацювань.

Варто зазначити, що інформаційний потенціал особового архівного фонду значно підвищується за наявності в ньому епістолярних джерел, автобіографій, щоденників, записних книжок, спогадів, мемуарів. Оскільки це — комплекс біографічних джерел, у яких зафіксовано походження особи, наявна інформація про родину, освіту, приватне життя, можливо, про стан здоров'я, коло знайомств та оточення (особи, які мали вплив на життєвий і творчий шлях), кар'єру, громадське та політичне життя тощо. Біографічні джерела також відображають маловідомі подробиці особистого життя, духовний стан і внутрішні переживання досліджуваної особи, різні етапи її життя та наукової чи творчої діяльності. Особлива цінність цих джерел полягає у винятковій здатності розкривати внутрішній світ, глибини духовного буття особистості, різноманітного роду свідчення, замітки, роздуми. Проте варто враховувати суб'єктивний характер таких джерел, оскільки вони можуть містити як достовірні факти, так і гіпотези, припущення та власні судження. Автор може навмисно не повідомляти ті чи ті факти, або ж випускати інформацію, яка, на його думку, може бути не важливою. Водночас автор документів може подавати докладний опис важливих історичних подій, загальні настрої в суспільстві, і це буде для дослідників безумовно цінним джерелом.

Одночасно слід звернути увагу на особливість документів особового походження, яка полягає в тому, що їх створення та сам зміст неможливо спрогнозувати та передбачити, оскільки вони виникають за ініціативи та задумом певної особи. Вони характеризуються різноманітністю, непослідовністю та довільністю викладу інформації. Це стосується також видів документів, форм та способів фіксації інформації. На їх створення впливає життєвий шлях особи, рід занять, оточення, особисті захоплення, уподобання, творчі інтереси тощо. Документи особового походження є також важливим джерелом для

біографічних досліджень та вивчення інтелектуальної спадщини певної особи. Їх змістовне наповнення допомагає простежити життєву діяльність особистості, ставити на перший план індивідуальні наукові і творчі розробки, особисті стосунки, духовні та інтелектуальні цінності. Вони містять цінну та унікальну інформацію, яка може відображати різні сторони діяльності особи в суспільстві протягом усього життя, її особисті досягнення та здобутки.

Отже, розглянувши особові архівні фонди, можна констатувати:

— це комплекс різноманітних джерел, який репрезентує життєвий і творчий шлях однієї особи;

— вони збагачують та розширюють джерельну базу наукових досліджень;

— є цінними біографічними джерелами, оскільки можуть містити у своєму складі рідкісні, унікальні документи або інформацію, яка не відображена в офіційній документації та невідома широкому загалу;

— є незамінними для реконструкції життєвого шляху досліджуваної особи та віднайдення достовірних фактів та маловідомої інформації.

Правду минулого можливо пізнати лише шляхом вивчення документальної спадщини [4]. Використання та оприлюднення документів особових архівних фондів НАФ України має важливе значення для біографічних досліджень. Їх вивчення потребує від дослідників поставлення правильних акцентів та пріоритетів. Наукова евристика, археографічна робота з джерелами, публічне інформування через канали соціальної комунікації про результати роботи призводить до внесення документів до наукового кола. Особові архівні фонди допомагають науковцям реконструювати індивідуальний життєвий шлях певної особи, історію її розвитку як особистості, що виражена в подіях, вчинках, намірах, поглядах та отриманих результатах. Усе це зумовлює важливе значення та високу цінність особових архівних фондів як джерел біографічної інформації та підтримує постійний, неослабний інтерес до них з боку дослідників.

1. Бугаєва О. В. Архівна біографіка діячів музичної культури в особових фондах Інституту рукопису НБУВ / О. В. Бугаєва // Українська біографістика = Biographistica Ukrainica. – Київ, 2012. – Вип. 9. – С. 239–274.
2. В тени великих: образы и судьбы : сб. науч. ст. / отв. ред. Л. П. Репина. – СПб.: Алетейя, 2010. – 400 с. – (Серия «Человек второго плана в истории»).
3. Вовченко В. Б. Комплекси документів інших осіб — складова біографістики (на прикладі особового архіву Миколи Левитського з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського) / В. Б. Вовченко // Архіви України. – 2011. – № 6 (276). – С. 103–108.

4. Войцехівська І. Н. Особовий архівний фонд академіка В. Іконнікова / І. Н. Войцехівська // Студії з архівної справи та документознавства. – Київ, 1999. – Т. 4. – С. 134–137.
5. Историческая биография: современные подходы и методы исследования : сб. обзоров и реф. / РАН, ИНИОН, Центр социал. науч.-информ. исслед. Отд. истории, Центр гуманитар. науч.-информ. исслед. Отд. языкознания ; отв. ред. Дунаева Ю. В. – М., 2011. – 172 с.
6. Казьмирчук М. Г. Особливості джерел особового походження учасників Вітчизняної війни 1812 р. / М. Г. Казьмирчук // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2013. – № 1050 (Серія «Історія», вип. 46). – С. 19–27.
7. Колобов О. О. Значення фондів особового походження для історико-біографічних досліджень / О. О. Колобов // Українська біографістика = Biographistica Ukrainica : зб. наук. пр. Ін-ту біогр. дослідж. – Київ, 1999. – Вип. 2. – С. 201–212.
8. Косенко О. В. Особливості інформаційного потенціалу особових архівних фондів та специфіка їх використання / О. В. Косенко // Студії з архівної справи та документознавства. – Київ, 2008. – Т. 16. – С. 32–37.
9. Косенко О. В. Структура особових архівних фондів / О. В. Косенко // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2007. – № 4. – С. 22–27.
10. Косенко О. В. Формування особових архівних фондів / О. В. Косенко // Студії з архівної справи та документознавства. – Київ, 2006. – Т. 14. – С. 19–23.
11. Особові архівні фонди вчених НАН України в Інституті архівознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського : путівник / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Ін-т архівознавства ; авт. та упоряд.: С. В. Старовойт, А. І. Шаповал, Ю. В. Булгаков [та ін.] ; редкол.: Л. М. Яременко (відп. ред.) [та ін.]. – Київ, 2017. – 772 с.
12. Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Ін-т рукопису ; редкол.: О. С. Онищенко (відп. ред.) [та ін.]. – Київ, 2002. – 768 с.
13. Попик В. І. Знакові постаті національної історії та культури / В. І. Попик // Українська біографістика = Biographistica Ukrainica : зб. наук. пр. Ін-ту біогр. дослідж. – Київ, 2016. – Вип. 14. – С. 8–28. <https://doi.org/10.15407/ub.14.008>
14. Приходько Л. Ф. «Національний архівний фонд»: поняття, склад, структура / Л. Ф. Приходько // Архіви України. – 2017. – № 1. – С. 62–87.
15. Приходько Л. Ф. Фондування архівних документів: до історіографії проблеми / Л. Ф. Приходько // Архіви України. – 2010. – № 1. – С. 91–116.
16. Розман І. Матеріали особових фондів архівів і бібліотек України як джерело дослідження педагогічних персоналій / Грина Розман // Історико-педагогічний альманах. – 2018. – Вип. 1. – С. 8–12.
17. Фондування документів НАФ: методичні рекомендації / уклад. Л. Ф. Приходько. – Київ, 2009. – 39 с.
18. Green A. R. From transaction to collaboration: Redefining the academic-archivist relationship in business collections / A. R. Green, E. Lee // Archives and Records. – 2020. – Vol. 41, Is. 1. – P. 32–51. <https://doi.org/10.1080/23257962.2019.1689109>

REFERENCES

1. Bugaeva, O. V. (2012). Arkhivna biohrafika diiachiv muzychnoi kultury v osobovykh fondakh Istitutu rukopysu NBUV [Archival biography of figures of musical culture in the personal funds of the Institute of Manuscript of the VNLU]. In *Ukrainska Biohrafistyka = Biographistica Ukrainica*, 9, 239-274. [In Ukrainian].
2. Repina, L. P. (2010). *V teni velikikh: obrazy i sudby* [In the shadow of the great: Images and destinies]. St. Petersburg, Russia: Aleteia. [In Russian].
3. Vovchenko, V. B. (2011). Kompleksy dokumentiv inshykh osib – skladova biohrafistyky (na prykladi osobovoho arkhivu Mykoly Levvytskoho z fondiv Instytutu rukopysu Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho) [Complexes of documents of other persons is a component of biography (on the example of the personal archive of Mykola Levitsky from the funds of the Institute of Manuscript of the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine)]. *Arkhivy Ukrainy*, 6, 103-108. [In Ukrainian].
4. Voitsekhivska, I. N. (1999). Osobovyi arkhivnyi fond akademika V. Ikonnykova [Personal archival fund of academician V. Ikonnikov]. *Studii z Arkhivnoi Spravy ta Dokumentoznavstva*, 4, 134-137. [In Ukrainian].
5. Dunaeva, Iu. V. (Ed.). (2011). *Istoricheskaia biografiia: sovremennye podkhody i metody issledovaniia* [Historical biography: Modern approaches and research methods]. Moscow, Russia. [In Russian].
6. Kazmyrchuk, M. G. (2013). Osoblyvosti dzherel osobovoho pokhodzhennia uchastykiv Vitchyznianoï viiny 1812 r. [Features of the sources of personal origin of the participants of the Patriotic War of 1812]. *Visnyk Kharkivskoho Natsionalnoho Universytetu imeni V. N. Karazina, 1050(Seriia "Istoriia", 46)*, 19-27. [In Ukrainian].
7. Kolobov, O. O. (1999). Znachennia fondiv osobovoho pokhodzhennia dlia istoriko-biohrafichnykh doslidzhen [The value of funds of personal origin for historical and biographical research]. In *Ukrainska Biohrafistyka = Biographistica Ukrainica*, 2, 201-212. [In Ukrainian].
8. Kosenko, O. V. (2008). Osoblyvosti informatsiinoho potentsialu osobovykh arkhivnykh fondiv ta spetsyfika yikh vykorystannia [Features of information potential of personal archival funds and specifics of their use]. *Studii z Arkhivnoi Spravy ta Dokumentoznavstva*, 16, 32-37. [In Ukrainian].
9. Kosenko, O. V. (2007). Struktura osobovykh arkhivnykh fondiv [The structure of personal archival funds]. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia*, 4, 22-27. [In Ukrainian].
10. Kosenko, O. V. (2006). Formuvannia osobovykh arkhivnykh fondiv [Formation of personal archival funds]. *Studii z Arkhivnoi Spravy ta Dokumentoznavstva*, 14, 19-23. [In Ukrainian].
11. Starovoi, S. V., Shapoval, A. I., Bulhakov, Yu. V. et al. (Comps.). (2017). *Osobovi arkhivni fondy vchenykh NAN Ukrainy v Instytuti arkhivoznavstva Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho* [Personal archival funds of scientists of the National Academy of Sciences of Ukraine at the Institute of Archival Studies of the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine] (L. M. Yaremenko, Ed.). Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

12. Onyshchenko, O. S. (Ed.). (2002). *Osobovi arkhivni fondy Instytutu rukopysu* [Personal archival funds of the Institute of Manuscript]. Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].
13. Popyk, V. I. (2016). Znakovi postati natsionalnoi istorii ta kultury [Distinguished figures of the national history and culture]. *Ukrainska Biohrafistyka = Biographistica Ukrainica*, 14, 8-28. <https://doi.org/10.15407/ub.14.008> [In Ukrainian].
14. Prykhodko, L. F. (2017). “Natsionalnyi arkhivnyi fond”: poniattia, sklad, struktura [“The National Archival Holdings”: Concept, composition and structure]. *Arkhivy Ukrainy*, 1, 62-87. [In Ukrainian].
15. Prykhodko, L. F. (2010). Fonduvannia arkhivnykh dokumentiv: do istoriografii problemy [The funding of archival documents: for historiography of issues]. *Arkhivy Ukrainy*, 1, 91-116. [In Ukrainian].
16. Rozman, I. (2018). Materialy osobovykh fondiv arkhiviv i bibliotek Ukrainy yak dzherelo doslidzhennia pedahohichnykh personalii. [Materials of personal funds of archives and libraries of Ukraine as a source of research of pedagogical personalities]. *Istoryko-pedahohichniy Almanakh*, 1, 8-12. <https://doi.org/10.31499/2307-4833.1.2018.136149> [In Ukrainian].
17. Prykhodko, L. F. (2009). *Fonduvannia dokumentiv NAF: metodychni rekomendatsii* [Funding of NAF documents: methodical recommendations]. Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].
18. Green, A. R., & Lee, E. (2020). From transaction to collaboration: Redefining the academic-archivist relationship in business collections. *Archives and Records*, 41(1), 32-51. <https://doi.org/10.1080/23257962.2019.1689109> [In English].

Стаття надійшла 21.09.2020 р.

Viktoriia PATYK, Candidate of Historical Sciences, Senior Research Associate, Institute of Biographical Research, VNLU (Kyiv, Ukraine).

Personal archival funds as a source of biographical information (according to archival materials of the Institute of Archival Studies of the VNLU).

The 21st century is characterized by a worldwide tendency of in-depth interest in biography and biographical research, the appeal of researchers to primary sources, as well as close attention to the personological contribution of individuals to the historical process. The acquisition of independence by Ukraine began a new stage in the development of humanities and, in particular, biographical research. Recently, scholars have been focusing on issues of relationship and mutual influence of biography and history, as well as on cooperation between historians and archivists.

Personal archival funds contain key information about outstanding, famous and prominent figures, and reveal little-known names to researchers. The fact of the existence of a personal archival fund of a certain person already suggests its great importance for researchers. The article notes three main scientific and methodological approaches to the study and use of sources of personal origin from the standpoint of biography: informational, communicative, biographical.

The latter provides for the study of the characteristics of the life path and products of creativity of the person's activity. This approach involves the use of documents from the personal fund for biographical reconstruction.

For researchers, personal archival funds have always been and remain an important source. For biographical research, personal archival funds are of paramount importance. They help researchers reconstruct the individual life path of a certain person, namely the history of his development as a person, which is expressed in events, actions, intentions, views and results.

Key words: personal archival fund, sources, biographical research, archival institutions, document of personal origin.